

Petri Bernadett

Kreatív erőfeszítés szükséges az Európai Unió egységéért és a békéért

Bevezetés

Éppen hetvenhárom évvel ezelőtt, 1950. május 9-én Robert Schuman bemutatta Európa egységesítésére vonatkozó tervét, a Schuman-nyilatkozatot. Ennek évfordulóján ünnepeljük az Európa-napot. A terv által kilátásba helyezett együttműködés azt a célt szolgálta, hogy biztosítsa Európa számára az egységet és a békét. Egy héttel Ferenc pápa háromnapos magyarországi látogatásának lezárását követően érdemes megemlékezni arról, hogy a katolikus egyház feje éppen a Schuman-terv eszméihez való mielőbbi visszatérésre szólította fel az Európai Uniót, a tagállamok közötti egyetértés és a béke szolgálatában.

A Szentszék álláspontja Európa egységéről

Három évvel ezelőtt, 2020 tavaszán az Európai Unió Püspöki Konferenciái Bizottsága (COMECE) megalakulásának 40. évfordulója és a Szentszék és az Európai Unió közötti diplomáciai kapcsolatok 50. évfordulója alkalmából Ferenc pápa levélben¹ foglalta össze az Európai Unió jövőjével kapcsolatos gondolatait. A pápa visszautalt Szent II. János Pál pápa Santiago de Compostelában *Üzenet Európa népeihez* címmel mondott beszédére:² Európa, találd meg önmagad! Kiemelte, hogy annak idején az a meggyőződés ihlette Robert Schumant, hogy „a hozzájárulás, amelyet egy szervezett és élő Európa adhat a civilizációhoz, elengedhetetlen a békés kapcsolatok fenntartásához. Ez egy olyan meggyőződés, amelyet mi magunk is megoszthatunk, a közös értékekből kiindulva, ennek a földnek a történelmében és kultúrájában gyökerezve.” „Európa egyedisége mindenekelőtt az emberről és a valóságról alkotott felfogásán, kezdeményező-képességén és gyakorlati szolidaritási szellemén múlik” – fogalmazott három

¹ Ferenc pápa 2020.

² II. János Pál pápa 1982.

évvel ezelőtt a pápa. A katolikus egyház feje egy olyan Európa szükségességét vázolta fel, amely egy család és egy közösség, és képes egységben élni úgy, hogy közben kincsnek tekinteni a különbözőségeket.

Három esztendővel később, budapesti látogatása előtt néhány héttel a pápa ismét az európai terv jövőjéről beszélt.³ Ferenc pápa egyértelművé tette, hogy az európai egység „nem lehet egységes, homogenizáló egységesség”, hanem csak olyan, amely „tiszteli és értékeli az azt alkotó népek és kultúrák egyediségeit, sajátosságait”.

Emlékeztetve a tagállamok eltérő sajátosságaira és kultúrájára, Európa gazdagságát „a gondolatok és a történelmi tapasztalatok különböző forrásainak konvergenciájához” hasonlította. „Európa, mint egy folyó, a mellékfolyóiból él. Ha a mellékfolyók meggyengülnek vagy elzáródnak, az egész folyó szenved, és veszít erejéből” – fogalmazott Ferenc pápa. A kihívás – tette hozzá – az egység a sokféleségben. És akkor lehetséges, ha van egy erős inspiráció, amely útmutat a technokratikus paradigmákon, képes lelkesíteni az embereket, és új generációkat vonz be egy közös projekt felépítéséhez.

Ferenc pápa hagyományos álláspontjának középpontjában éppen az a fajta teljes elköteleződés áll a kontinens békéje iránt, amely annak idején az európai egység gondolatának alapjául is szolgált. „Ha a mai Európa országai nem osztják ezt az etikai-politikai elvet, akkor az azt jelenti, hogy eltávolodtak az eredeti álmotól. Ha viszont megosztják, akkor el kell kötelezniük magukat a megvalósítás mellett, minden erőfeszítéssel és bonyolultság mellett, amit a történelmi helyzet éppen megkíván” – fogalmazott a katolikus egyházfő.

Ferenc pápa a békéről és az európai egységről

Az Apostoli Szentoszlop béke iránti történelmi elkötelezettségét számos forrás támasztja alá. Általános felfogása a háború kérdéskörével kapcsolatban az egyértelmű békére törekvés és a pártatlanság, azonban semmi esetre sem a semlegesség. A pártatlanság jelentése, hogy a Vatikán nem foglal állást, nem áll egyik fél oldalára sem, azonban nem semleges, mivel a háború lezárása mellett, a békéért áll ki. Ennek érdekében pedig jogi, diplomáciai és jelképes eszközöket is bevet, hiszen például az is a harcok befejezésére és a tartós béke megteremtésére való törekvés szimbolikáját követte, amikor néhány héttel

---

³ BORDONI 2023.

ezelőtt a pápa által vezetett nagypénteki keresztút⁴ során, a tizenharmadik stációnál egy ukrán és egy orosz nő haladt egymás mellett, kezükben tartva ugyanazt a keresztet.

Ferenc pápa személyes állásfoglalása még a hivatalos szentszéki felfogáshoz képest is mélyebb elkötelezettséget jelent a béke iránt. Ennek alátámasztásaként érdemes egy szempillantást vetni az idej, a katolikus egyház által minden év január 1-jén ünnepelt béke világnapjára megfogalmazott pápai üzenetre.⁵ „Abban a pillanatban, amikor remélni mertük, hogy a Covid-19-világjárvány legsötétebb óráinak vége, egy szörnyű új katasztrófa érte az emberiséget” – fogalmazott a pápa. A világ egy újabb csapás szemtanúja volt: egy újabb háborúé, amelyet vétkes emberi döntések okoztak. Ferenc pápa kiemelte, hogy az ukrajnai háború „ártatlan áldozatokat szed és bizonytalanságot terjeszt, nemcsak a közvetlenül érintettek között, hanem széles körben és válogatás nélkül mindenki vonatkozásában is, akik akár több ezer kilométerre is elszenvedik a közvetett hatásait. Gondoljunk a gabonahiányra és az üzemanyagárakra.” Egyúttal egyértelműen felszólította a felelős beosztásban lévőköt és minden jóakarató embert, hogy mozdítsanak elő olyan lépéseket, amelyek növelik a békét, véget vetnek a konfliktusoknak és a háborúknak, amelyek továbbra is szegénységet és halált szülnek. A pápa a béke célját ugyanis egyértelműen az európai egység útja felől tartja megközelíthetőnek.

Kreatív erőfeszítésekkel az európai egységért és a békéért

„A világbéke nem biztosítható csak olyan kreatív erőfeszítések által, amelyek arányosak az azt fenyegető veszélyekkel” – idézte a pápa az 1950. májusi Schuman-nyilatkozatot, amely az uniós integráció céljait és az Európai Unió elődje, az Európai Szén- és Acélközösség alapelveit fogalmazta meg. A katolikus egyház feje éppen azt a szellemiséget kéri számon az Európai Unión, amely az alapító atyákat az európai integráció felé vezette: az európai egység azért szükséges, hogy a békét szolgálja. Churchill 1946. szeptember 16-án ennek szellemében mondott beszédet⁶ a zürichi egyetemen, amelyet Európa újjáépítésének, az egység megteremtésének szentelt. Hogy Európa a boldogság, a jólét kontinense legyen, s hogy többé ne legyen háború, rombolás a földrészen, „újja

---

⁴ DIAZ 2022.

⁵ Ferenc pápa 2023.

⁶ CHURCHILL 1946.

kell teremteni az európai családot” – hangzott az európai uniós integráció akkori jelmondata.

A Szentatya magyarországi látogatásán hangsúlyozta:⁷ „mennyivel jobb lenne egy olyan Európát építeni, amelynek középpontjában az ember és a népek állnak, hatékony politikával, [...] egy olyan Európát, amelyben a különböző nemzetek egyetlen családot alkotnának, amely megvédi a növekedést, az egyes tagok egyediségét, ahelyett, hogy az ideológiai gyarmatosításra és a szupranacionalizmusra összpontosítana”. Ez a megközelítés és az a békeparti felfogás, amelyet Ferenc pápa képvisel, visszavezet az Európai Unió eredeti céljához és értékrendjéhez.

Hetvenhárom évvel ezelőtt, 1950-ben Európa akkori vezetői a megosztottságból eredő lehetséges konfliktusokat meg akarták szüntetni, és elismerték, hogy az európai egység feltétele, hogy garantálják minden tagállam különbözőségét és nemzeti törekvéseit. Ma az unió célkitűzései nap mint nap ellentmondanak a régi alapelveknek. Ha az Európai Unió vezetői Ferenc pápa üzenetének szellemében készek lennének önvizsgálatot gyakorolni, kreatív erőfeszítésük végre nemcsak az egyéni érdekeket, hanem az európai egységet és a kontinens békéjét szolgálná.

2023. május 9.

Felhasznált irodalom

- BORDONI, Linda (2023): Pope Tells EU Bishops to Advance the Cause of Peace. *Vatican News*, 2023. március 23. Online: www.vaticannews.va/en/pope/news/2023-03/pope-audience-comece-crociata-europe-unity-peace.html
- CHURCHILL, Winston (1946): Sir Winston Churchill zürichi beszéde. *Rubicon*, 1946. szeptember 19. Online: <https://rubicon.hu/cikkek/sir-winston-churchill-zurichi-beszede?rovat=naptar>
- DIAZ, Waldir Ramos (2022): The Russian and Ukrainian Women who Clung to the Cross Together at Pope's Via Crucis. *Aleteia*, 2022. április 18. Online: <https://aleteia.org/2022/04/18/the-russian-and-ukrainian-women-who-clung-to-the-cross-together-at-popes-via-crucis/>
- Ferenc pápa (2020): *Letter of his Holiness Pope Francis on Europe* [Ferenc pápa levele Európáról]. 2020. október 20. Online: www.vatican.va/content/francesco/en/letters/2020/documents/papa-francesco_20201022_lettera-parolin-europa.html
- Ferenc pápa (2023): *Message of his Holiness Pope Francis for the 56th World Day of Peace* [Ferenc pápa beszéde az 56. béke világnapján]. 2023. január 1. Online: www.vatican.va/content/francesco/en/messages/peace/documents/20221208-messaggio-56giornatamondiale-pace2023.html

---

⁷ The Associated Press 2023.

- II. János Pál pápa (1982): *Atto Europeistico a Santiago De Compostela Discorso Di Giovanni Paolo II.* [Üzenet Európa Népeihez]. 1982. november 9. Online: www.vatican.va/content/john-paul-ii/it/speeches/1982/november/documents/hf_jp-ii_spe_19821109_atto-europeistico.html
- The Associated Press (2023): Pope Francis Urges Europe to Unite to End War Next Door. *The Sentinel-Record*, 2023. április 29. Online: <https://apnews.com/article/pope-francis-hungary-war-lgbtq-e6f4d87a40bd43c1cb1168f39e27d375>